

Aktualni vidiki mednarodnega okoljskega prava glede ravnanja z odpadki

Doc. dr. VASILKA SANCIN
Predstojnica Inštituta za
mednarodno pravo in
mednarodne odnose na Pravni
fakulteti Univerze v Ljubljani

IZZIVI RECIKLAŽNE INDUSTRIJE V
SLOVENIJI
Kongresni center Olimje 2.
oktober 2014

Aktualna vprašanja

- Kako identificirati relevanten mednarodnopravni okvir?
- Kako uporabiti relevantne mednarodne pogodbe?
- Kakšna je vrednost načel mednarodnega okoljskega prava?
- Kakšne so posledice nespoštovanja prevzetih mednarodnopravnih obveznosti za države?
- Kako dosledna je Slovenija pri implementaciji mednarodnopravnih obveznosti?

Mednarodnopravno urejanje ravnanja z odpadki

1. Prevenција in obravnava
 2. Odlaganje
 3. Recikliranje in ponovna uporaba
 4. Mednarodni prevoz (vključno s trgovino)
- Razen posebnih pravil, ki veljajo za Antarktiko in pravnega reda EU (ki je glede učinkov za države članice bliže notranjemu pravu) NE obstaja regionalni ali globalni pravni okvir, ki bi uvedel strategijo upravljanja odpadkov (pravila so razdrobljena po posameznih področjih v povezavi z doseganjem drugih ciljev, npr. odlaganje odpadkov v morju, omejevanje emisij plinskih odpadkov itd.)

Mednarodnopravna obravnava odpadkov

- Komunalni odpadki
- Nevarni in strupeni odpadki
- Radioaktivni odpadki
- Problem mednarodnopravne ureditve je tako normativen kot institucionalen:

Na univerzalni ravni ni telesa, ki bi imel splošno odgovornost za odpadke, kar vodi k fragmentiranemu, ad hoc in zgolj delno ustreznemu mednarodnemu odzivanju

Obravnava odpadkov - EU

- Okvirna direktiva EU o ravnanju z odpadki (2008/98/EC): Odpadki so vir surovin (in ne samo nekaj, kar je potrebno čim ceneje odložiti), zato morajo države članice sprejeti ukrepe, da se odpadki v čim večji meri ponovno uporabijo.
- Direktiva določa 5-stopenjsko hierarhijo ravnanja z odpadki, ki se upošteva kot prednostni vrstni red pri načrtovanju politike in pripravi zakonodaje na področju odpadkov, in sicer:
 1. preprečevanje nastajanja odpadkov,
 2. priprava odpadkov za ponovno uporabo,
 3. recikliranje,
 4. druga predelava (npr. energetska predelava),
 5. odstranjevanje.

Mednarodnopravni okvir

Formalni viri mednarodnega prava:

- Mednarodne pogodbe
- Običajno mednarodno pravo
- Splošna pravna načela
- Zavezujoče odločitve mednarodnih organizacij

Pomožni sredstvi:

- Jurisprudenca
- Doktrina

Vloga prava EU za države članice!

TEMELJNA NAČELA MEDNARODNEGA OKOLJSKEGA PRAVA

- Trajnostni razvoj, integracija in soodvisnost
- Medgeneracijska in znotraj-generacijska pravičnost
- Odgovornost za čezmejno škodo
- Transaprentnost, javna participacija in dostop do informacij in pavnih sredstev
- Načelo sodelovanja in načelo skupnih a različnih obveznosti
- Previdnostno načelo
- Načelo prevecije
- Načelo “onesanževalec plača”
- Dostop do in delitev dobička od naravnih virov
- Skupno dobro in skupna dediščina človeštva
- Dobro upravljanje (Good governance)

Pomembnejši mednarodnopravni predpisi

- 1989 Baselska konvencija o nadzoru prehoda nevarnih odpadkov preko meja in njihovega odstranjevanja z 1995 Protokolom o odgovornosti in povračilu in Spremembo iz leta 1994 („Baselska prepoved“)– Slovenija je pogodbenica konvencije od leta 1993 (konvencija ima 160 pogodbenic)
 - Cilj: okolju primerno upravljanje odpadkov
 - Kontrolni sistem, ki temelji na obveznosti predhodnega obveščanja
 - Slovenijo pokriva *Regional Centre of the Basel Convention for Training and Technology Transfer for Central and Eastern Europe* v Budimpešti
- 1991 Bamako konvencija
- 1995 Waigani konvencija
- 1976 OECD Council recommendation on a Comprehensive Waste Management Policy
- 1987 UNEP Cairo Guidelines and Principles for the Environmentally Sound Management of Hazardous Wastes
- 1990 IAEA Code of Conduct on Radioactive Waste
- 1997 Joint Convention on Spent Fuel and Radioactive Waste Management
- OECD C(2001)107/Final - Control of Transboundary Movement of Wastes Destined for Recovery Operations

Baselska konvencija (1989)

Preambula:

“...zavedajo se potrebe po nadaljnem razvijanju in uvajanju tehnologij, ki so skladne z okoljem in ustvarjajo manj odpadkov, možnosti recikliranja, dobrih sistemov gospodarjenja in upravljanja, z namenom da se zmanjša na minimum proizvodnje nevarnih odpadkov in drugih odpadkov, ...”

Deveti odstavek 4. člena, ki določa splošne obveznosti, med drugim, pogodbenicam nalaga, da morajo sprejeti ustrezne ukrepe, da zagotovijo, da bo uvoz / izvoz nevarnih odpadkov in drugih odpadkov dovoljen, samo če: “...b) so odpadki potrebni kot surovina za reciklažo ali predelovalno industrijo v državi uvoznici ...”.

Baselska konvencija: 5. člen IMENOVANJE PRISTOJNIH ORGANOV IN CENTRA

Da bi olajšale uresničevanje te konvencije, morajo udeleženske:

1. Imenovati enega ali več pristojnih organov in ustanoviti en center. En pristojen organ morajo imenovati zato, da bo sprejemal obvestila, če bo država tranzitna;
2. V treh mesecih od datuma, ko ta konvencija zanje začne veljati, obvestiti sekretariat, katere agencije so določile kot svoj center in svoje pristojne organe;
3. V enem mesecu od datuma sklepa obvestiti sekretariat o vseh spremembah, ki zadevajo imenovanje, ki so ga opravile po drugem odstavku.

Podatki za Slovenijo objavljeni na spletni strani
Regionalnega centra v Budimpešti

Kontaktna točka za Baselsko konvencijo

Institution: Ministry of Agriculture and Environment

Dunajska 47, 1000 Ljubljana, Slovenia

Tel.: +386 1 478 73 06, **Fax:** +386 1 478 74 20, **Email:**
t.gomiscek@gmail.com, tanja.gomiscek@gov.si

Pristojen organ

Department: Environmental Agency

Institution: Ministry of the Environment, Spatial Planning and
Energy

Vojkova 1B, 1000 Ljubljana, Slovenia

Tel.: +386 61 478 45 35, **Fax:** +386 61 478 40 51, **Email:**
nada.suhadolnik-gjura@gov.si, marija.fele-beuermann@gov.si

- Problem ažurnosti podatkov!

Pravo EU

- Uredbe:
 - Producer Responsibility Obligations (Packaging Waste) Regulations 1997
 - EU Landfill Directive - 1999/31/EC
 - Commission Regulation (EC) 1013-2006
 - Commission Regulation (EC) 801-2007
 - Commission Regulation (EC) 1418-2007
 - Commission Regulation (EC) 740-2008
- European Waste Codes
- European Waste Catalogue

Zahteve EU

Direktiva 2008/98/ES o odpadkih v zvezi z ravnanjem s komunalnimi odpadki določa več ciljev varstva okolja, med drugimi tudi, da je do leta 2020 treba ponovno uporabo ter recikliranje odpadnih materialov, kot so najmanj papir, kovine, plastika in steklo iz gospodinjstev ter po možnosti iz drugih virov, če so ti tokovi odpadkov podobni odpadkom iz gospodinjstev, povečati na najmanj 50 % skupne mase.

Mednarodno sodstvo

- Pomen prakse Evropskega sodišča za človekove pravice v Strasbourgu, npr.:
 - Lopez Ostra proti Španiji (1995) 20 EHRR 277,
 - Guerra in drugi proti Italiji (1998) 26 EHRR 357,
 - Öneryildiz proti Turčiji (2005) 41 EHRR 20

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

HVALA ZA VAŠO POZORNOST!